

**IPOSTAZE ALE DISCURSULUI CONFESIV
ÎN ÎNGERUL SUPRAVIEȚUIRII. MĂRTURII
ȘI SPOVEDANII DE ION DRUȚĂ**

Constanța (SOLTAN) ȚURCAN, Facultatea de Litere

The theme of this thesis is The hypostases of the confessional discourse in "The Angel of Survival. The Testimonies and Confessions" which will have two sections (The Confessive discourse between tradition and modernity, The Hypotheses of Confessive Discourse in "The Angel of Survival. The Testimony and the Confessions"), each in turn has a number of chapters derivatives. The novelty of this theme is that the issue of confessional discourse and intertextuality is one of the most studied concepts in literary science, being in the attention of contemporary researchers. This attention is due to the fact that the concepts in question are closely related to the notion of text / discourse.

În încercarea de a face o privire retrospectivă asupra activității lui Ion Druță, menționăm că este un scriitor al existenței și al conștiinței ce-și caută esența și care se zbate să rămână fidel atât adevărului lumii, cât și imperativelor estetice, reușind să împace admirabil datorită de a fi moral cu exigențele frumosului.

Volumul *Îngerul supraviețuirii. Mărturii și spovedanii* se deschide generos spre toate orizonturile existentului și receptează tragedia de zi

cu zi a omului. Lucrarea se distinge printr-o elevată calitate estetică, o profundă meditație asupra existenței umane. Primatul candorii, bucuria descoperirii și cunoașterii existentului ca armonie, oroare în fața existentului degradat și mistificat, invitația la normalitate, nostalgia originarului: toate acestea se regăsesc în acest volum. Lucrare reprezintă o serie de mărturii care vor consolida discursul narativ și o serie de balade cu tentă religioasă sau cum le spunea Mihai Dolgan niște „comunicări” – convorbiri sacre cu Dumnezeu, „șoptite în ceas de mare tulburare a sufletului, asupra treburilor lumești, asupra a tot ce este sau ar trebui să fie rostul existenței umane, al plugarului în plan universal”[1, p.142-148].

Actualitatea și importanța temei rezidă în faptul că, deși s-a acumulat o literatură bogată atât la tema discursului confesiv, cât și la tema intertextualitatea, lucrarea *Îngerul supraviețuirii. Mărturii și spovedanii* nu a fost tratată, cu excepția unui singur articol scris de profesorul Mihai Dolgan. Sunt multiple aspecte ce necesită a fi cercetate, pentru că ele vor contribui la dezvoltarea literaturii de confesiuni și la explicarea fenomenului intertextualității reflectat în opera lui Ion Druță. Această teză este importantă și prin faptul că am încercat să facem o privire retrospectivă asupra discursului confesiv, să explicăm treptele prozei druțiene, să demonstrăm simbioza discursurilor narativ și religios în această creație.

Un prim obiectiv al lucrării a fost să elaborăm o „Ochire retrospectivă” asupra discursului confesiv, unde am încercat să precizăm primele abordări ale discursului confesiv care își au originile începând cu ani 60-70 ai secolului al XX-lea. De asemenea, am analizat și cele 7 funcții ale discursului religios, în calitate de discurs instituționalizat și ipostazele discursului religios în calitate de manifestare publică, care îmbracă formele specifice comunicării de masă: predicarea în biserică, prelegerea academică, conferința [2, p. 61].

Pentru a demonstra legătura indisolubilă a lucrării *Îngerul supraviețuirii. Mărturii și spovedanii* de Ion Druță cu *Biblia*, vom porni un demers interpretativ practic: Chiar de la titlul poemului putem observa o conexiune cu Cartea sfântă, întrucât salcâmul așa cum reiese din relatările *Vechiului Testament*, de la Ieșire, lemnul acestui copac este la fel de valoros ca și metalele prețioase – aurul, argintul și arama. Dumnezeu a cerut lui Moise să folosească lemnul de salcâm pentru a face chivot legii, o masă pentru pâinile aduse ca ofrandă, pilaștri pentru

cortul adunării și altarul tămâierii [3, Ieșirea 25, 5]. Ion Druță folosește drept titlu această denumire de copac sacru, dar și-l descrie drept un copac singularic „veșnic stârpit de prin grădini, din fața caselor, de pe sub garduri, de nenorociții mei pământeni, care habar n-aveau că-și stârpesc norocul”. Prin urmare, constatăm că autorul înțelege importanța acestui copac și în același timp aduce obiecții la adresa oamenilor care îl marginalizează.

Ion Druță apelează la simbolul „corbilor”, păsări de rău augur, care, de regulă, prevestesc o nenorocire. În această ipostază de „mesageri ai morții” ei apar în extraordinara baladă creștină „Corbii de noapte”, care reprezintă o rugă francă, după miezul nopții. Iată cum începe acest întins poem: „Stoluri de corbi, / Doamne, / Au împânzit / Cerul / Patriei mele... / Și tot rotesc, / Rotesc, / Rotesc ... / Nici soare, / Nici lună, / Nici stele... / Beznă, / Miez de noapte, / Tăcere de mormânt”. Făcând o paralelă cu versetele din *Vechiul Testament* în care corbul este echivalent cu răul și păcatul „vei bea apă din pârau și am poruncit corbilor să te hrănească acolo”, cuvinte spuse de Dumnezeu pentru pedepsirea Prorocului Ilie. Și din acest exemplu putem remarca legătura strânsă cu Cartea sfântă, întrucât autorul are predilecție spre simbolurile expuse în *Biblie*.

Ion Druță scrie o admirabilă baladă *Rugă albă* plină de lumină și tămăduire prin desele invocări și implorări fierbinți ale Divinității, rugată să îmbunătățească lucrurile rele de pe pământ, cum ar fi „Curăță-ne, / Doamne.../ De toate/ Rătăcirile,/ De toate/ Păcătuirile,/ De toate nelegiuirile...”; inspirându-se din *Biblie* „Curățiți-vă mâinile, păcătoșilor; curățiți-vă inima, oameni cu inima împărțită!” [3, Iacov 4:8]. Dacă Ion Druță se adresează la persoana I plural „curață-ne”, în *Biblie* atestăm persoana II plural „apropiați-vă, curățiți-vă” ce exprimă un îndemn spre purificare și liniște deplină.

O altă invocare a Divinității este și următoarea rugă „Izbăvește-ne./ Doamne,/ De străvechiul/ Nostru blestem/ De-a pururi peste tot/ Și-a nu ajunge nicăieri./ De-a încărca mai mult/ Decât putem duce./ De-a le începe pe toate./ Și a nu duce nimic/ Până la capăt”, care în *Biblie* este atestată în două versete ale lui Matei „și nu ne duce în ispită, ci izbăvește-ne de cel rău. Căci a Ta este împărăția și puterea și slava în veci. Amin!” [3, Matei 6:13] și Luca „și ne iartă nouă păcatele noastre, fiindcă și noi iertăm oricui ne este dator, și nu ne duce în ispită, ci izbăvește-ne de cel rău” [3, Luca 11:4]. Atestăm o intertextualitate

propriu-zisă în aceste cazuri, deoarece leagă textul druțian de textul biblic prin invocarea Domnului, dar și prin caracterul religios care predomină chiar de la primul lexem „izbăvește-ne”. În urma cercetărilor, am ilustrat și analizat modele teoretice ce vizează discursul confesiv, am demonstrat apartenența operei la conceptul în cauză prin exemple elocvente, am analizat baladele ce se pretează versetelor din *Biblie*.

Lucrarea *Îngerul supraviețuirii. Mărturii și spovedanii* se remarcă atât prin originalitatea stilului, profunzimea exprimării, cât și prin ineditul conținutului. Împietirea celor două discursuri este vizibilă și prin cele două capitole, primul „Îngerul supraviețuirii” figurând și ca denumire generală a volumului; cel de-al doilea e cuprins în metafora „Flori de salcâm (balade creștine)”. Am numit-o simbioză, întrucât îmbină într-un mod aparte primul compartiment, care este formulat într-un stil informativ și publicistico-polemic cu cel de-al doilea compartiment formulat într-un stil confesiv-religios, care are menirea de a ne demonstra prin prisma creștinismului valorile și nonvalorile acestei lumi. Baladele creștine din cartea unică „Îngerul supraviețuirii” demonstrează faptul că și în sfera poeziei se simte mâna unui mare maestru, care este Ion Druță, maestru care cunoaște foarte bine postulatul estetic: cu cât o operă este mai poetică, cu atât ea exprimă mai mult și mai profund adevărul și omenescul, bunătatea și frumosul.

În concluzie, menționăm că Ion Druță se arată un adevărat exporator al discursului confesiv, cercetând din plin Marele Text al *Bibliei* și Marele Text al *Paremiologiei Populare*, el deplânge în aceste mărturii și spovedanii declinul sacrului, propria identitate supusă umilințelor, personalități golite de esența divină, prigoana și agresiunile împotriva bisericii, ruina satului, efectul de structurant al timpului. Scriitorul este atras de meditații elegiace impregnate cu lirism și având tonalități liturgice, în atenția lui se află în permanență ocrotirea valorilor creștine, promovarea unui etos popular sănătos. În plămădirea baladelor sale din aluatul realității, Ion Druță ar avea tot dreptul să spună: „Scriu cu fața întoarsă spre Tine, Doamne!”.

Referințe:

1. DOLGAN, M. Ion Druță, poetul, sau semnificația baladelor lui creștine. În: *Literatura și arta*, 2012, nr.2, p.142-148.
2. VÂLCU, A. *Funcționarea discursului specializat*. Iași: Ștefan Lupașcu, 2003, p. 61.
3. *Biblia: Vechiul Testament, Noul Testament*.

Recomandat Alexandra GHERASIM, dr., conf. univ.